

Säters kommun

kommun@sater.se

Rektorn vid Dahlandergymnasiet

thorbjorn.jordansson@skola.sater.se

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn i Dahlandergymnasiet
i Säters kommun

Tillsyn i Dahlandergymnasiet

Skolinspektionen genomför tillsyn i Sätters kommun under hösten 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Dahlandergymnasiet besöktes av Skolinspektionen den 3 och 4 september 2013.

Fakta om skolan

Sätters kommun erbjuder gymnasieutbildning vid Dahlanders kunskapscentrum som även inrymmer kommunens vuxenutbildning. Tillsynen av vuxenutbildningen beskrivs dock i separat beslut. Dahlanders kunskapscentrum har funnits sedan år 1999 och hade tidigare en gemensam nämnd från flera kommuner som huvudman. Sedan två år tillbaka ansvarar dock barn- och utbildningsnämnden i Sätters kommun för Dahlanders kunskapscentrum. För Dahlanders kunskapscentrum svarar en rektor som är rektor för både gymnasieskolan och kommunens vuxenutbildning. Rektorn har delegerat vissa ledningsuppgifter till en biträdande rektor, såsom verksamhetsansvar för vuxenutbildningen och gymnasieskolans introduktionsprogram samt vård och omsorgsutbildningen. Vid tiden för tillsynsbesöket pågick arbete med att tillsätta en ny rektor. En ställföreträdande rektor är utsedd att ansvara vid de tillfällen rektorn inte finns på plats. Från den 1 november 2013 kommer den ställföreträdande rektorn tillförordnas som rektor.

Personalen är organiserade i arbetslag utifrån respektive program på skolan. 177 elever studerar på Dahlandergymnasiet.

Dahlandergymnasiet tar emot elever från flera kommuner, de flesta från Borlänge. Enligt skolledningen kommer cirka 85 procent av skolans elever från andra kommuner än Sätters kommun.

Dahlandergymnasiet bedriver undervisning på vård- och omsorgsprogrammet vilket även har lärlingsutbildning, naturvetenskapsprogrammet, teknikprogrammet, ekonomiprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet. Elevantalet på de olika programmen är litet och varierar mellan 5 till 49 elever. På skolan finns även 52 elever inom introduktionsprogrammen. Av dessa finns flest antal elever inom språkintröduktion och individuellt alternativ. Endast 1 elev är antagen till yrkesintröduktion. Teknikprogrammet och ekonomiprogrammet har enbart elever i årskurs 1. Genom samverkan mellan kommunerna inom Falun-Borlänge-regionen (Borlänge, Falun, Gagnef, Ludvika, Smedjebacken, Säter) samt Hedemora, Leksand, Malung-Sälen, Rättvik och Vansbro, erbjuder kommunens ungdomar utbildningar på övriga nationella program.

Kunskapsresultat

Av Skolverkets nationella statistik för läsåret 2011/2012 framgår att andelen elever vid Dahlandergymnasiet som fullföljer sin utbildning inom fyra år på naturvetenskapsprogrammet är 85 procent och på omvårdnadsprogrammet 68 procent, vilket är betydligt lägre än motsvarande siffror för genomsnittet i riket som för dessa program är 92 respektive 81 procent.

Den nationella statistiken visar att den genomsnittliga betygspoängen för skolan är 14,5 för de elever som avslutade sin utbildning 2012. Motsvarande betygspoäng för riket är 14,0. Vid en jämförelse de senaste fem åren framgår att skolans genomsnittliga betygspoäng har varierat mellan 13,5 som lägst (läsåret 2007/2008) och 15,6 som högst (läsåret 2008/2009). Uppdelat på kvinnor och män finns det skillnader beträffande den genomsnittliga betygspoängen. År 2012 skiljer det 1,9 poäng mellan kvinnor (15,4) och män (13,5). Läsåret innan var dock skillnaden 0,2 poäng (högre poäng för männen).

Av den nationella statistiken går det att utläsa att naturvetenskapliga programmet på skolan har högre genomsnittlig betygspoäng än i riket (17,2 att jämföras med 16,0) samtidigt som andelen elever på Dahlanders som fullföljer sin utbildning på naturvetenskapsprogrammet alltså är betydligt lägre än motsvarande siffror för rikets genomsnitt. Omvårdnadsprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet har lägre genomsnittlig betygspoäng än motsvarande betygspoäng för programmen i riket (12,6 att jämföras med 13,3 för omvårdnadsprogrammet och 13,5 att jämföras med 14,6 för samhällsvetenskapsprogrammet).

Andelen elever vid Dahlandergymnasiet med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier är cirka 91 procent. Motsvarande andel för riket är cirka 87 procent. Vad gäller fördelning av kursbetyg visar Skolverkets statistik att en relativt hög andel elever uppnår minst betyget Godkänt i de kurser som redovisas. Kursen Engelska A uppvisar lägst andel slutbetyg där 94 procent av eleverna uppnår minst betyget Godkänt.

Uppgifter om resultat på kursprov, behörighet till högskolestudier samt betygsresultat per program över tid går inte att utläsa därför att skolan har få elever vid respektive program. Om resultatuppgifter baseras på färre än tio elever anges inte de i Skolverkets statistik. Skolan har inte presenterat några egna sammanställningar. Skolan har inte heller presenterat någon resultatredovisning för eleverna på introduktionsprogrammen och inte heller elevernas kunskapsresultat på de nationella programmen vårterminen 2013.

Helhetsbedömning

Kunskapsresultaten år 2012 för eleverna på Dahlanders gymnasium ligger något över genomsnittet för riket men har varierat över tid under de senaste fem åren då betygspoängen var lägre än rikets. Resultaten varierar mellan programmen men har inte utvärderats och analyserats på skolan. Vid tiden för Skolinspektionens besök i september finns inte heller sammanställningar över kunskapsresultaten på skolan för vårterminen 2013. Det framgår vidare av tillsynen att skolan inte har ett kvalitetsarbete som tar sin utgångspunkt i vare sig skolans kunskapsresultat eller resultatet av skolans värdegrundsarbete. Skolinspektionen bedömer vidare att rektorn måste i högre grad även vara pedagogisk ledare på skolan och skaffa sig större kunskap om det inre arbetet på skolan och undervisningens kvalitet.

Tillsynen visar att lärarna i högre grad behöver både tydliggöra för eleverna vilka mål utbildningen har, framför allt examensmålen och även i högre grad samverka med varandra för att nå utbildningens mål. Tillsynen visar att rutinerna kring arbetet med särskilt stöd är till viss del okända för lärarna och att det är oklart vem som beslutar om åtgärdsprogram. Uppföljningen av arbetet med det särskilda stödet behöver också förbättras.

Trots att både elever och lärare beskriver att lärarna visar intresse för elevernas synpunkter och att eleverna upplever att det är lätt att få prata med sina lärare så visar också tillsynen att elever inte alltid har reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Vidare finns inte för alla program forum för samråd med eleverna där frågor av betydelse för utbildningen diskuteras.

Av tillsynen framkommer inget annat än att det oftast råder en god stämning på skolan. Eleverna känner sig trygga och tycker att skolan präglas av lugn och ro och att det oftast är studiero på lektionerna. Men samtidigt visar tillsynen att det finns en osäkerhet om hur det målinriktade arbetet för att motverka kränkningar ska bedrivas och hur man ska hitta verksamma och bra sätt att arbeta förebyggande och främjande.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Sätters kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 15 januari 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Sätters kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

- Se till att rektorn och lärarna klargör för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och dess vårdnadshavare har.
- Se till att lärarna samverkar i arbetet med att nå utbildningens mål.

Motivering

Enligt skollagen ska elever och vårdnadshavare informeras om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen. Enligt läroplanen ska undervisningen bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga att vilja ta personligt ansvar och aktivt delta i samhällslivet. Elevernas möjligheter att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer. Enligt läroplanen ska också lärarna samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen. Lärarna ska organisera och genomföra utbildningen så att elever exempelvis får möjlighet att arbeta ämnesövergripande.

Tillsynen visar att det inte finns en gemensam strategi för hur ovanstående uppdrag ska genomföras på skolan. De elever Skolinspektionen intervjuar menar att lärarna beskriver mål och kunskapskrav för varje enskild kurs men eleverna ges inte kunskaper kring examensmål och vart undervisningen på de olika programmen syftar. Lärarna bekräftar vid intervjun att de presenterar sina kurser för eleverna men inte pratat med eleverna om examensmålen. Vid intervjuer med elever, lärare och skollledning framkommer att lärare sällan samverkar med andra kollegor när de planerar sin undervisning. När så sker är det på enskilda lärares initiativ. Elever och lärarna ger få exempel på ämnesöverskridande arbete.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att det finns brister i arbetet med undervisning och lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Sätters kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 14 § skollagen, Lgy11 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter samt 2.1 Kunskaper.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Sätters kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

- Se till att eleverna ges ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och att de hålls informerade i frågor som rör dem.
- Se till att för alla program vid skolenheten finns ett eller flera forum för samråd med eleverna, vid vilka frågor av betydelse för utbildningen behandlas.

Motivering

Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Vid varje skolenhet ska finnas ett eller flera forum för samråd med eleverna. Eleverna ska där informeras om förslag till beslut i sådana frågor som ska behandlas där samt ges tillfälle att komma med synpunkter innan beslut fattas. Enligt läroplanen ska läraren svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen.

Vid intervjuer med elever beskriver eleverna att lärarna lyssnar på de elever som kommer med egna initiativ och alla har möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter. Elever och lärare från vård- och omsorgsprogrammet beskriver även ett fungerande programråd med elevrepresentation där frågor av betydelse för utbildningen behandlas. Elever från övriga program har inte motsvarande eller andra forum. Det finns på skolan ett elevråd men både skolläda och lärare beskriver att elevrådet i första hand enbart har frågor av trivselkaraktär att arbeta med. Det framkommer också vid intervjuer med elever att i vilken grad elever ges inflytande vid planering och genomförande av lektioner är helt beroende på vilken lärare de råkar få. Lärare bekräftar att det på skolan inte finns en gemensam strategi och samsyn kring hur elever ska ges inflytande över sin utbildning.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att det finns brister avseende elevers möjlighet till inflytande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Sätters kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 9 och 13 §§ skollagen, Lgy 11 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Trygghet och studiero

Bedömning

Sätters kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

- Utarbeta ordningsregler under medverkan av elever och se till att de följs upp vid skolenheten.
- Vidta konkreta åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.

Motivering

Ordningsregler

Enligt skollagen ska ordningsregler finnas på varje skolenhet och de ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp av skolenheten.

Som tidigare beskrivits finns brister i skolans arbete med att se till att elever har inflytande över sin utbildning och lärandemiljö. Intervjuer med elever, lärare och skolledning visar att detta även gäller vid framtagande av skolans ordningsregler. Det finns ordningsregler på skolan men dessa togs fram för några år sedan och skolans nuvarande eleverna har alltså därmed inte medverkat. Ordningsreglerna har inte heller följts upp av skolenheten. Skolinspektionen påpekar att för att ordningsregler fullt ut ska vara ett verktyg i arbetet med trygghet och studiero är det viktigt med en aktiv dialog mellan elever, lärare och annan personal om de gemensamma värden som ska gälla.

Åtgärder mot kränkande behandling

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolan aktivt främja likabehandling av individer och grupper samt uppmärksamma och vidta nödvändiga åtgärder för att motverka, förebygga och förhindra alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Vid dokumentstudier och intervjuer med elever, personal och skolledning framkommer att åtgärder vidtas när det kommer till rektorns kännedom om att en elev utsatts för kränkande behandling. Ett arbete har också bedrivits på skolan för att kartlägga och åtgärda kränkande behandling vilket dokumenterats i en plan mot kränkande behandling. Av planen och vid intervjuer med lärare, personal och skolledningen framkommer dock att man på skolan känner sig osäker på det målinriktade arbetet för att motverka kränkningar och hur man ska hitta verksamma och bra sätt att arbeta förebyggande och främjande. Rektorn uppger i sin verksamhetsredogörelse att "kontinuerliga insatser saknats under läsåret 12/13 men vi har arbetat med att få likabehandlingsarbetet på agendan".

Sammanfattningsvis visar tillsynen att det finns brister i skolans arbete med trygghet och studiero. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Sätters kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

5 kap. 5 §, 6 kap. 6-7 §§ skollagen, Lgy 11 2.2 Normer och värden

Särskilt stöd

Bedömning

Sätters kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

- Implementera rutiner för arbetsgången med särskilt stöd som överensstämmer med skollagens krav.
- Se till att åtgärdsprogram beslutas av rektorn och att där anges vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Enligt skollagen ska den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen anmäla detta till rektorn. Rektorn ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Rektorn beslutar om åtgärdsprogram.

Flera elever Skolinspektionen intervjuar beskriver att skolan är bra på att ge särskilt stöd, exempelvis vid dyslexi. Det framkommer också vid intervjuer av elever och lärare att det finns en kunskap på skolan och tillgång till att använda

kompensatoriska hjälpmedel i undervisningen. Vid intervjuer med lärare, företrädare för elevhälsan och skolledningen framkommer dock att ärendegången kring elever med behov av särskilt stöd har brister. Representanter för elevhälsan beskriver de bristande rutinerna som en "strukturkollaps". Exempelvis framkommer vid intervju med lärarna att det finns skilda uppfattningar om vem som ska besluta om huruvida ett åtgärdsprogram ska upprättas eller inte. Barn- och utbildningsförvaltningen uppger efter tillsynsbesöket att rutiner för ärendegång har beskrivits på en personalkonferens i våras. Skolinspektionen har även fått ta del av den skriftliga dokumentationen för rutinen.

Dokumentstudier visar vidare att åtgärdsprogrammen inte beskriver elevens behov av särskilt stöd utifrån en utredning, inte heller hur behoven ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Det finns även exempel på åtgärdsprogram som inte har beslutats av rektor. Åtgärdsprogrammen saknar överklagandehänvisning.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i arbetsgången med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Sätters kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

3 kap. 8–9 §§, 28 kap. 16 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Sätters kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att rektorn har god kunskap om det inre arbetet i skolan och verkar särskilt för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen.
- Rektorn ska se till att lärarna anpassar undervisningens uppläggning, innehåll och arbetsformer efter elevernas skiftande behov och förutsättningar.
- Se till att rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som dokumenteras och består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Se till att kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Motivering

Enligt skollagen ska varje skolenhet systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras och konstaterade utvecklingsbehov redovisas till huvudmannen. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbetet vid skolenheten genomförs.

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Läroplanen anger att som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att lärarna anpassar undervisningens uppläggning, innehåll och arbetsformer efter elevernas skiftande behov och förutsättningar.

Sedan två år tillbaka, då Sätters kommun tog över huvudmannaskapet för skolan, har en rektor arbetat med att skapa struktur och rutiner för skolan. Genom Skolinspektionens enkäter och av intervjuer med lärare och skolledning framkommer dock att rektorn i högre grad även måste vara pedagogisk ledare på skolan och skaffa sig större kunskap om det inre arbetet på skolan och undervisningens kvalitet. Nästan var femte lärare som besvarat Skolinspektionens enkät uppger exempelvis att det stämmer ganska dåligt att uppföljning av lärarnas arbete leder till relevanta förändringar i arbetssätt. Var fjärde lärare saknar rutiner för att introducera nyanställda lärare och nästan var tredje lärare anser inte att rektorn har god kunskap om det dagliga arbetet i skolan. Vid verksamhetsbesöken kunde Skolinspektionen konstatera att det finns lärare på skolan som behöver pedagogisk ledning för att i högre grad anpassa undervisningen efter elevernas behov eller ge den ledning och stimulans som elever behöver. Rektorn medger vid intervju att det inte funnits uppföljning av undervisningen på annat sätt än genom de frågor som kommit upp på arbetsplatsträffar.

Vid intervjuer med såväl lärare som rektorn framkommer att det inte genomförs något systematiskt kvalitetsarbete med kunskapsresultaten som underlag på skolenhetsnivå. Skolan gör ingen egen sammanställning av kunskapsresultaten utan har enbart kännedom om resultaten på skolnivå genom den nationella statistiken när den publiceras. Detta medför att skolan saknar underlag för att genomföra en analys av huruvida de metoder och arbetssätt skolan använder behöver förändras eller utvecklas. Skolinspektionen konstaterar att det finns flera områden där skolan behöver analysera och följa upp sin verksamhet. Exempel på sådana är undervisningens kvalitet, orsakerna till elevers avbrott på programmen, uppföljning och utvärdering av arbetet med särskilt stöd och resultatet av det förebyggande arbetet mot kränkande behandling. Skolinspek-

tionen vill också påpeka att detta arbete ska ske under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska också ges möjlighet att delta i arbetet.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans pedagogiska ledarskap och utveckling av utbildningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Sätters kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

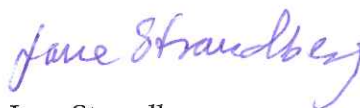
Författning

4 kap. 4-7 §§ skollagen, Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar

På Skolinspektionens vägnar



Mathias Ljungström
Utredare



Jane Strandberg
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.